

גליונות לעיון בפרשת השבוע
בעריכת נחמה ליבוביץ
שנת העשרים ותשע

מסות-מסעי (תש"ל)

פרק ל"ה

גליון זה הוא המשכו של גליון מסות-מסעי תשנ"ו שעסק בסעמי עיר המקלט בכללה.

א. שאלות ודיוקים ברש"י

- 1) י"א ד"ה והקריטם: אין הקריה אלא לשון הזמנה, וכן הוא אומר (בר' כ"ז כ'): "כי הקרה ה' אלוך לך לפני".
 - 2) כ"ג ד"ה בכל אבן אשר ימות בה: הכהן.
 - 3) כ"ז ד"ה אין לו דם: הרי הוא כהורג את המת, שאין לו דם.
- (ב) השוה דבריו לראב"ע שמות כ"ב א' ד"ה אין לו דמים: אין על הורג שפירות דמים.
- מדוע לא פירשו רש"י כך, שהוא נראה קרוב יותר לפשוטו של מקרא?
- xx (ג) השוה דברי רש"י כאן לדבריו שמות כ"ב א' שם: אין זו רציחה, הרי הוא כמת מעיקרו. כאן למדת תורה: אם בא להרגך השכם להרגו, וזה להרגך בא, שהרי ידוע הוא שאין אדם מעמיד עצמו ורואה שנוטלין מטונו בפניו ושותק - לפיכך על מנת כן בא, שאם יעמוד בעל המסון כנגדו - יהרגנו.
- למי מוטבת מלת "לו" לדעת רש"י שם וכאן?
- xx למה אין רש"י מסתפק בפירושו לפסוק ההוא בשמות, מה ראה צורך לשוב לפירושו במקומנו?

ב. כ"ה וישב בה עד מות הכהן הגדול

ומקשה אנרנאל: למה תלה ישיבת הרוצח בעיר המקלט במות הכהן הגדול?

ואלה אחדות מתשובות המפרשים:

רשב"ם: לפי פשוטו כל ימי השופט הגדול, דוגמת (ישעיה י"ד י"ז) "אסיריו לא פתח ביתה".

רמב"ם: מו"נ ג פרק מ'.

ותלה חזירתו במות האיש אשר הוא הנכבד בבני אדם והאהוב לכל ישראל; שבזה תנוה זעת הגואל אשר נהרג קרובו, שזה ענין טבעי לאדם, כל מי שתקראהו צרה - כשתבוא גם כן לזולתו כיוצא בה או גדולה ממנה, ימצא נחמה בזה על מקרהו, ואין מקרה מות בני אדם אצלנו יותר גדול ממיתת כהן גדול.

עקידת יצחק:

מפני שעיר מקלטו היא תחת ממשלת הכהן הגדול בכלל כל ערי הלויים והם נחוגים לו לכל עבודת הבית... וכשבא הרוצח לשם, זכה בו אדוני הארץ להיות כאחד מבני עירו לכל צרכי העיר; מסייה ועבודותיה, וראתה החכמה האלוקית שלא ימשול בו רק ימי מלך אחד. ולזה במות הכהן שהוא מלך עליהם - ישוב אל אחוזתו.

ספורנו:

כבר באר שהגלות היא על השוגג, ובהיות מיני השגגות בלתי שוות, כי מהן קרובות לאונס ומהן קרובות אל המזיד, נתן לגלות זמן בלתי שוה בכל השוגגים, כי מהם שתהיה שגגתו מעט קודם מיתת הכהן ומהן שימות הרוצח בגלות קודם שימות הכהן וזה במשפט האל ית' היודע ועד, שיענוש את השוגג כפי מדרגת שגגתו באמרו (שמות כ"א) "והאלוקים אנה לידו".

שד"ל:

הנכון בדברי ספורנו ואפשר לומר קרוב למה שכתב בעל מנחה בלולה: כדי שיהיה הכהן הגדול החדש אהוב לעם, ותרבה השמחה בקומו כי ישובו הגולים לארצם...

- 1) מה ההבדל בין גישותיהם?
- 2) xx לשם מה הביא רשב"ם את ישעיה י"ד י"ז?
- 3) xx מה כונת ספורנו בהשענו על שמות כ"א י"ב?
- 4) מהי חולשת תשובתו של בעל מנחה בלולה?

תשובות נא לשלוח לנחמה ליבוביץ, קרית משה ירושלים.